

**รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2**
**Model of Educational management by using Local Wisdom
of Educational Institutions under the Office of Mahasarakham
Primary Education Service Area 2**

ARTICLE INFO

Article history:

Received 10 May 2023

Revised 8 August 2023

Accepted 11 September 2023

Available Online 29 April 2024

ณัฐพงษ์ งามสีดา^{1,*}, วิมลมาศ ปฐมวนิชกุล²และ ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ³Nuttapong Ramseeda^{1,*}, Wimonmas Pathomvanichkul²and Chayakan Ruangsuwan³**ABSTRACT**

The purposes of this study were to: 1) study the current condition and problems of educational management by using local wisdom of educational institutions. 2) Develop the model of educational management by using local wisdom of educational institutions. and 3) study the results of using the educational management by using local wisdom of educational institutions implemented in 3 phases as follows: Phase 1: Study of current conditions and educational management problems by using local knowledge of educational institutions, The target groups were 20 of school administrators and academic teachers, The tools used were interview forms and assessment forms, Phase 2: Develop an educational management model by using local knowledge of educational institutions, The target group was 12 experts, The tools used were the model assessment form, and Phase 3: Study the results of using the educational management model by using local wisdom of educational institutions, The target groups were 19 teachers and 182 students, with the total of 201 peoples. The tools used were assessment forms. The statistics used were percentage, mean, standard deviation.

The research results were found: 1) Current conditions and problems of educational management using local wisdom of educational institutions, divided into 4 aspects: (1) management (2) teachers (3) students and (4) community, The overall Assessment of the current state of education management problems by using local knowledge of educational institutions was at the highest level. 2) Draft an educational management model using local wisdom of educational institutions consisting of 4 components: (1) Principle and rationale

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Doctor of Philosophy, Educational Management for Local Development, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Management Science, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Assistant Professor, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : aun_wa@hotmail.com

(2) Objectives (3) Educational management using local wisdom local and (4) measurement and evaluation. Overall, the suitability and feasibility of the draft educational management model using local wisdom of educational institutions under the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 2 were at the highest level. When considering each component, it was found that Every element is at its highest level. and 3) The overall results of the experimental use of local wisdom education management of educational institutions were at the highest level, and satisfaction was at the highest level.

KEYWORDS: EDUCATIONAL MANAGEMENT / LOCAL WISDOM / PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา ดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบ และระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู จำนวน 19 คน และนักเรียน จำนวน 182 คน รวมจำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการ (2) ด้านครูผู้สอน (3) ด้านนักเรียน และ (4) ด้านชุมชน โดยมีผลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและเหตุผล (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ (4) การวัดและประเมินผล โดยความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ผลการทดลองใช้การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา / ภูมิปัญญาท้องถิ่น / สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (กระทรวงศึกษาธิการ, ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กำหนดจุดมุ่งหมายในข้อ 5 เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกใน การอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งดีงาม ในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองและท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ และมีความผูกพันและมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น ตลอดจนมีความรู้ความสามารถในการคิด การจัดการและการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ทั้งที่เกี่ยวกับตนเอง การประกอบอาชีพและการพัฒนาท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียน จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่จะช่วย ส่งเสริมสนับสนุน และร่วมกันจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิด ประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน หลักการและกระบวนการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแหล่งเรียนรู้ ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นรากเหง้าที่บ่งบอกถึงความเป็นมาของท้องถิ่นหรือสังคมนั้น ๆ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมหรือพัฒนาภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นให้ดำรงอยู่และเกิดความภาคภูมิใจในผลผลิตของบรรพบุรุษ จากการทบทวนบทเรียนของการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาได้ข้อสรุปว่าการพัฒนาประเทศ ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมไทยเท่าที่ควร ทำให้เกิดปัญหาและภาวะวิกฤตนานาประการ การพัฒนาคนหรือการศึกษาโดยรวมก็เป็นไปตาม แนวทางของตะวันตกเป็นสำคัญ ฉะนั้นเพื่อให้การพัฒนาคนต่อไปได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย การนำเอาภูมิปัญญาที่สั่งสมไว้ในบ้านเมืองมาใช้เป็นพื้นฐานสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคนหรือการปฏิรูปการศึกษาจึงมีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง จะต้องนำมิติทางวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนา จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการขัดเกลาหลักของสังคมนั้น มิได้เอื้อให้ผู้เรียนส่วนใหญ่เรียนรู้เรื่องราวและภูมิปัญญาสังคมไทยที่สั่งสมสืบทอดมาในอดีตเท่าที่ควร ยิ่งไปกว่านั้นการนำภูมิปัญญามาใช้ในการจัดการศึกษา ผู้รู้ก็มีจำนวนจำกัดและส่วนใหญ่ก็สูงอายุ มิได้จะล่วงลับไป ความรู้ความชำนาญที่สั่งสมไว้ก็ดับสูญตามไปด้วย อย่างไรก็ตามการนำเรื่องภูมิปัญญาไทยมาผสมผสานเข้าสู่ระบบการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีขึ้น จะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของภูมิปัญญาที่มีลักษณะเป็นพลวัต และจำเป็นต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนแต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวมีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนดำเนินการอยู่บ้างแล้ว แต่นับว่ายังไม่เพียงพอและยังมิได้ประสาน เชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาที่เป็นไปตามธรรมชาติของสังคมทั้งในชนบทและในเมือง การจัดทำนโยบายและแผนงานส่งเสริมภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาจึงมีเป้าหมายหลัก เพื่อให้ภูมิปัญญาถูกนำเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างเหมาะสมและมีเอกภาพเชิงนโยบายในการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อสร้างพลังขับเคลื่อนที่เกิดจาก ความรอบรู้จัดเจนของคนไทยหลายชั่วคนให้กับสังคมไทยในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

สถานศึกษาเป็นสถาบันหลักในสังคม ที่มีศักยภาพในการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสำคัญยิ่งในการที่ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของคนไทย ที่ไม่น้อยหน้าชาติใดในโลก ฉะนั้นบทบาทที่สำคัญยิ่งของสถานศึกษาก็คือ การดำเนินการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นในทุกรูปแบบ ทั้งในหลักสูตรการเรียนการสอนและนอกหลักสูตร และกิจกรรมต่าง ๆ นั้น จะต้องมีการมีเป้าหมายสำคัญว่าต้องให้เกิดผลกับนักเรียนทุกคนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ ครูในโรงเรียนทุกแห่ง จึงมีความจำเป็นในการแสวงหารูปแบบและวิธีการบริหารจัดการที่มีระบบแบบแผนที่ชัดเจน รวมถึงมีประสิทธิภาพ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง (พลพักข คนหาญ, 2558)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่เกื้อกูลกันทำให้เกิดความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมระหว่างอดีตสู่ปัจจุบัน และปัจจุบันสู่อนาคตผ่านกระบวนการถ่ายทอดทั้งในระบบ นอกกระบวน และการเรียนรู้ในวิถีของชุมชนวิถีของสังคมหรือเรียกว่าเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการเรียนการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รู้จักท้องถิ่นเกิดความรักความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองนั้นนอกจากการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงกับชีวิตอาชีพ เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นแล้วจะต้องนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ซึ่งรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงกับทักษะการดำรงชีวิตซึ่งสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมจนนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรฉบับปรับปรุงอย่างแท้จริง (ธีรวัลย์ ศิลารัตน์, 2550) โดยศรีจันทร์รัตน์ กันทะวัง และคณะ (2557) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้ว่า การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจาก ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน เน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและจัดประสบการณ์ภาคสนามให้แก่ผู้เรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุขสร้างสรรค์ความคิดและประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่า สอดคล้องกับพื้นฐานหรือวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชนส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ ครูผู้สอน ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ผู้ปกครอง ปราชญ์ชาวบ้านผู้แทนทางศาสนาและผู้แทนชุมชน พร้อมกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นในการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 2 กิจกรรมการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 3 การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับ นิชนันท์ ต้นสุริยา (2558) ได้กล่าว การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคติ ความคิด ความเชื่อ ด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี ด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่น และด้านแนวปฏิบัติ หรือเทคโนโลยี ชาวบ้าน

จากที่กล่าวมาข้างต้น การจัดการศึกษาโดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นรากเหง้าที่บ่งบอกถึงความเป็นมาของท้องถิ่น โดยกำหนดจุดหมายเพื่อให้สถานศึกษามีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมา ประยุกต์ใช้และพัฒนาเพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นถูก นำเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยรูปแบบ การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 เพื่อให้โรงเรียนได้นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ ภูมิปัญญาเป็นฐานรากและเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคนและการพัฒนาเศรษฐกิจการเมือง สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ไว้ในแต่ละระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาในระยะที่ 1 ประกอบด้วย

1. กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ผู้บริหารและครูวิชาการ จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 จำนวน 10 โรงเรียน โดยเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 7 โรงเรียน โดยเป็นผู้บริหาร โรงเรียนละ 1 คน และครูวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด จำนวน 20 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)
2. กลุ่มเป้าหมายในการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 12 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2
2. สังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยนำผลการสังเคราะห์องค์ประกอบ การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็นกรอบในการสัมภาษณ์
4. วิเคราะห์ สังเคราะห์ประเด็นความสอดคล้องของผลการศึกษาเอกสาร และผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ของการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

5. การประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์และสรุปผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2. แบบประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามระยะที่ 1 มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย
 - 1.1 ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสถานศึกษา
 - 1.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ และนัดหมายวันเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1.3 เตรียมแบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง และซักซ้อมประเด็นคำถามหลัก ประเด็นคำถามรอง ก่อนการสัมภาษณ์จริง

1.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2.1 ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มเป้าหมายในการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตในการประเมิน และนัดหมายวันเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 เตรียมแบบเครื่องมือในการประเมิน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยตีความสร้างข้อสรุปโดยหลักตรรกวิทยาเชิงอุปนัย (Induction)

2. วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ จำนวน 12 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มเป้าหมายในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ

2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตในการประเมิน และนัดหมายวันเก็บรวบรวมข้อมูล

3. เตรียมแบบเครื่องมือในการประเมิน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามระยะที่ 2 มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มเป้าหมายในการประเมินร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

2. นำร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 พร้อมแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน ทำการประเมิน

3. เก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้มาครบตามจำนวน มาวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

กลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 คือ โรงเรียนบ้านหนองบัวกุด้อ จำนวน 201 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มครูผู้สอน ในการกำกับติดตามการใช้รูปแบบฯ และการประเมินผลของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 จำนวน 19 คน

2. กลุ่มนักเรียน ในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 จำนวน 182 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

3. เตรียมแบบเครื่องมือในการทดลองใช้รูปแบบ โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบและเก็บรวบรวมข้อมูลการทดลองใช้จากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คู่มือการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2
2. แบบประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัย และเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย
2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2
3. เก็บรวบรวมข้อมูลการทดลองใช้ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ และสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลการทดลองใช้และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 มีผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่า สภาพปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ ไม่มีความเป็นระบบในการจัดการเรียนการสอนขาดการวางแผน และกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน ไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ด้านครูผู้สอน ขาดประสบการณ์ ถ่ายทอดความรู้ขาดทักษะในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติ ในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ด้านนักเรียน ขาดความเข้าใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีความสนใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) ด้านชุมชน ขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ชุมชน ในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีผลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยสรุปตัวบ่งชี้ในแต่ละด้าน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของสภาพปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
1. ด้านการบริหารจัดการ	1. สถานศึกษามีการวางแผนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. สถานศึกษามีการดำเนินการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 4. สถานศึกษามีการปรับปรุงการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5. สถานศึกษามีการรายงานผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

(ต่อ)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
2. ด้านครูผู้สอน	1. ครูผู้สอนสามารถ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติ 2. ครูผู้สอนสามารถ เลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ในการสอนและให้ความรู้แก่นักเรียน 3. ครูผู้สอนสามารถสร้างตระหนักรู้ให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ในการนำท้องถิ่นมาเป็นส่วนช่วยในการจัดการเรียนรู้ 4. ครูผู้สอนสามารถกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในรายวิชาที่ตนเองสอนให้มีความ เหมาะสม
3. ด้านนักเรียน	1. นักเรียนมีความเข้าใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. นักเรียนมีความสนใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. นักเรียนมีการปฏิบัติด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 4. นักเรียนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น
4. ด้านชุมชน	1. มีการสร้างความเข้าใจให้ชุมชน ในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. การมีส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้ใน สถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากร 4. มีการเผยแพร่ผลงานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาจัดการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ

2. ผลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา แสดงดัง
ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารจัดการ			
1.1 สถานศึกษามีการวางแผนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.58	0.51	มากที่สุด
1.2 สถานศึกษามีการดำเนินการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.67	0.49	มากที่สุด
1.3 สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.75	0.45	มากที่สุด
1.4 สถานศึกษามีการปรับปรุงการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.67	0.49	มากที่สุด
1.5 สถานศึกษามีการรายงานผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.58	0.51	มากที่สุด
รวม	4.65	0.48	มากที่สุด
2. ด้านครูผู้สอน			
2.1 ครูผู้สอนสามารถ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติ	4.75	0.45	มากที่สุด
2.2 ครูผู้สอนสามารถ เลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ในการสอนและให้ความรู้แก่นักเรียน	4.58	0.51	มากที่สุด
2.3 ครูผู้สอนสามารถสร้างตระหนักรู้ให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ในการนำท้องถิ่นมาเป็นส่วนช่วยในการจัดการเรียนรู้	4.75	0.45	มากที่สุด

(ต่อ)

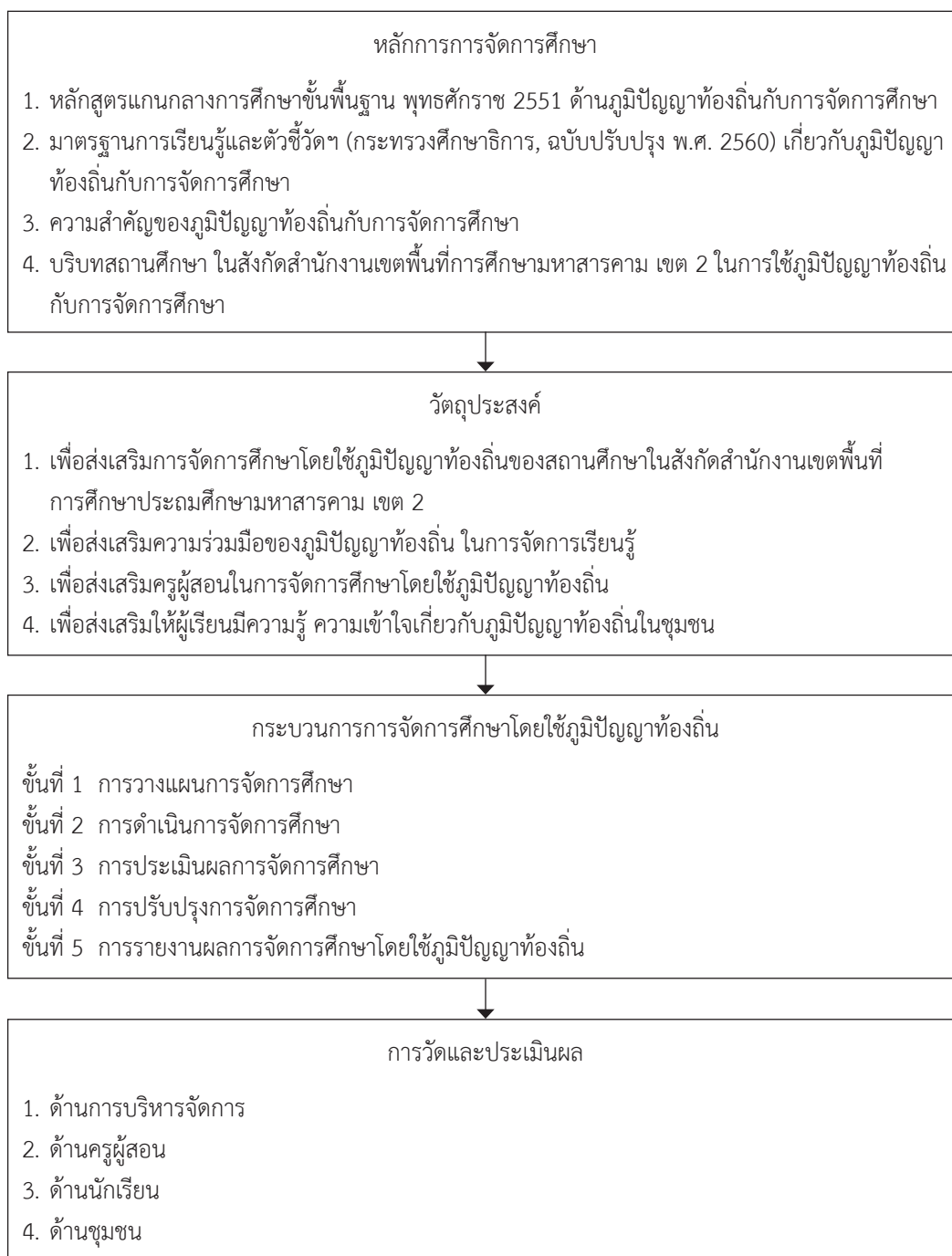
ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2.4 ครูผู้สอนสามารถกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในรายวิชาที่ตนเองสอนให้มีความเหมาะสม	4.58	0.51	มากที่สุด
รวม	4.67	0.48	มากที่สุด
3. ด้านนักเรียน			
3.1 นักเรียนมีความเข้าใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.75	0.45	มากที่สุด
3.2 นักเรียนมีความสนใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.67	0.49	มากที่สุด
3.3 นักเรียนมีการปฏิบัติด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.83	0.39	มากที่สุด
3.4 นักเรียนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น	4.58	0.51	มากที่สุด
รวม	4.71	0.46	มากที่สุด
4. ด้านชุมชน			
4.1 มีการสร้างความเข้าใจให้ชุมชน ในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.33	0.49	มาก
4.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.67	0.49	มากที่สุด
4.3 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากร	4.75	0.45	มากที่สุด
4.4 มีการเผยแพร่ผลงานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาจัดการศึกษาให้เป็นที่รู้จัก	4.67	0.49	มากที่สุด
รวม	4.60	0.49	มากที่สุด
โดยรวม	4.66	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาขององค์ประกอบพบว่า แต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.46) รองลงมาได้แก่ ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.48) และ ด้านชุมชน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49)

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

จากการศึกษาในระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาเป็นกรอบในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของการจัดการศึกษา 2) วัตถุประสงค์การจัดการศึกษา 3) กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) การวัดและการประเมินผล และดำเนินการร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

จากภาพที่ 1 ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการจัดการศึกษา วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการวัดและประเมินผล โดยมีการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดำเนินการจัดการศึกษา 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผนการจัดการศึกษา ขั้นที่ 2 การดำเนินการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 การประเมินผลการจัดการศึกษา ขั้นที่ 4 การปรับปรุงการจัดการศึกษา และขั้นที่ 5 การรายงานผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตารางที่ 3 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม		ความหมาย	ระดับความเป็นไปได้		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1. หลักการและเหตุผล	4.50	0.52	มาก	4.58	0.51	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.42	0.51	มาก	4.58	0.51	มากที่สุด
3. กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.67	0.49	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด
4. การวัดและประเมินผล	4.50	0.52	มาก	4.67	0.49	มากที่สุด
รวม	4.52	0.50	มากที่สุด	4.63	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด (ความเหมาะสม $\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.50), (ความเป็นไปได้ $\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า แต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบหลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ความเหมาะสม $\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49), (ความเป็นไปได้ $\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49) รองลงมา ได้แก่ หลักการจัดการศึกษา (ความเหมาะสม $\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.52), (ความเป็นไปได้ $\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.51) การวัดและประเมินผล (ความเหมาะสม $\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.52), (ความเป็นไปได้ $\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49) และวัตถุประสงค์ (ความเหมาะสม $\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.51), (ความเป็นไปได้ $\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

ระยะที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

1. ผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2

การทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 คือ ครูและนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองบัวกุดอ้อ จำนวน 201 คน ในปีการศึกษา 2565 มีผลการใช้รูปแบบ แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดลองใช้การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยครูผู้สอน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารจัดการ			
1.1 สถานศึกษามีการวางแผนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.63	0.45	มากที่สุด
1.2 สถานศึกษามีการดำเนินการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.74	0.49	มากที่สุด
1.3 สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.84	0.45	มากที่สุด
1.4 สถานศึกษามีการปรับปรุงการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.79	0.49	มากที่สุด
1.5 สถานศึกษามีการรายงานผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.63	0.51	มากที่สุด
รวม	4.73	0.45	มากที่สุด
2. ด้านครูผู้สอน			
2.1 ครูผู้สอนสามารถ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติ	4.68	0.45	มากที่สุด
2.2 ครูผู้สอนสามารถ เลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ในการสอนและให้ความรู้แก่นักเรียน	4.68	0.51	มากที่สุด
2.3 ครูผู้สอนสามารถการสร้างตระหนักให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ในการนำท้องถิ่นมาเป็นส่วนช่วยในการจัดการเรียนรู้	4.79	0.45	มากที่สุด
2.4 ครูผู้สอนสามารถกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในรายวิชาที่ตนเองสอนให้มีความเหมาะสม	4.74	0.51	มากที่สุด
รวม	4.72	0.45	มากที่สุด
3. ด้านนักเรียน			
3.1 นักเรียนมีความเข้าใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.84	0.45	มากที่สุด
3.2 นักเรียนมีความสนใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.68	0.49	มากที่สุด
3.3 นักเรียนมีการปฏิบัติด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.84	0.39	มากที่สุด
3.4 นักเรียนมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น	4.58	0.51	มากที่สุด
รวม	4.74	0.44	มากที่สุด
4. ด้านชุมชน			
4.1 การสร้างความเข้าใจให้ชุมชน ในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.47	0.49	มากที่สุด
4.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.74	0.49	มากที่สุด
4.3 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากร	4.74	0.45	มากที่สุด
4.4 การเผยแพร่ผลงานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาจัดการศึกษาให้เป็นที่รู้จัก	4.68	0.49	มากที่สุด
รวม	4.66	0.48	มากที่สุด
โดยรวม	4.71	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการทดลองใช้การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า แต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านนักเรียน ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.44) รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45) ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.45) และด้านชุมชน ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

2. ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการบริหารจัดการเหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน	4.59	0.49	มากที่สุด
2. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการวางแผนการดำเนินงานที่เหมาะสม	4.60	0.49	มากที่สุด
3. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติ	4.53	0.50	มากที่สุด
4. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้ผู้สอนสามารถเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ในการสอนและให้ความรู้แก่นักเรียน	4.60	0.49	มากที่สุด
5. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.58	0.49	มากที่สุด
6. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจและมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น	4.63	0.49	มากที่สุด
7. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้มีความเข้าใจกับชุมชนในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.62	0.49	มากที่สุด
8. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.59	0.49	มากที่สุด
9. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากรได้อย่างเหมาะสม	4.63	0.49	มากที่สุด
10. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในด้านครูผู้สอน ผู้เรียนและชุมชน	4.63	0.48	มากที่สุด
รวม	4.60	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในด้านครูผู้สอน ผู้เรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.48) รองลงมาได้แก่ รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากรได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.49) รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจ และมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

จากผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านนักเรียน และ 4) ด้านชุมชน โดยมีผลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) 4) การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) การวัดและประเมินผล โดยมีการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดำเนินการจัดการศึกษา 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผนการจัดการศึกษา ขั้นที่ 2 การดำเนินการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 การประเมินผลการจัดการศึกษา ขั้นที่ 4 การปรับปรุงการจัดการศึกษา และขั้นที่ 5 การรายงานผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยร่างรูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลสรุปวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านนักเรียน และ 4) ด้านชุมชน โดยมีผลการประเมินสภาพปัจจุบันของปัญหาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.48) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังไม่มีระบบในการจัดการที่เหมาะสมและครอบคลุมการจัดการศึกษาในทุกด้าน ทั้งในด้านการบริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านนักเรียน และด้านชุมชน เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ รัชณี ดวงแก้ว (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุดคือ สถานศึกษามีการนำปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด ผู้บริหารสนับสนุนมีการกำหนดชั่วโมงเรียนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นตามที่หลักสูตรกำหนด อยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินผลการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด คือ สถานศึกษากำหนดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะนำมาใช้ อยู่ในระดับมาก และด้านการปรับปรุงการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ / คณะทำงาน โดยคัดเลือกจากผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้ส่วนเสีย อยู่ในระดับมาก

2. ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) การวัดและประเมินผล โดยมีกระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดำเนินการจัดการศึกษา 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผนการจัดการศึกษา ขั้นที่ 2 การดำเนินการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 การประเมินผลการจัดการศึกษา ขั้นที่ 4 การปรับปรุงการจัดการศึกษา และขั้นที่ 5 การรายงานผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยร่างรูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด (ความเหมาะสม $\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.50), (ความเป็นไปได้ $\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.49) เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากร่างรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษามีหลักการและ

เหตุผล วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการศึกษา และการวัดและประเมินผล การที่เหมาะสมในการส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับ อรรถกฤษณ์ คำพิทักษ์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอยุทธศาสตร์การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบรรพตพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษา คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ คณะกรรมการสถานศึกษาวางแนวทางการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่าง เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและจุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับชาติ 2) ด้านเนื้อหาสาระ คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดทำเนื้อหาสาระ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านจัดการเรียนรู้ คือ การสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและศูนย์การเรียนรู้ในโรงเรียน และ 4) ด้านการวัดประเมินผล คือ การส่งเสริมและพัฒนาครู บุคลากรด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีความรู้การวัดและประเมินผลอย่างลึกซึ้งและหลากหลายวิธีการ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ที่พัฒนาขึ้น ครอบคลุมในการจัดการศึกษา ทั้งในด้านการบริหารงาน ด้านครูผู้สอน ด้านนักเรียน และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน สอดคล้องกับ สกฤษพร หล้าภาพร (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การใช้กระบวนการจัดการความรู้ และครูผู้รู้รูปแบบมีความพึงพอใจต่อผลผลิตความรู้ และการดำเนินการจัดการความรู้ในระดับมากที่สุด และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อรูปแบบในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 สามารถนำไปจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา ได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา

2. รูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์และบูรณาการการกำหนดนโยบายและแผนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนและให้การดำเนินการในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาติดตามผลการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา เพื่อนำมาประกอบการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ควรศึกษาความยั่งยืนในการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธีรวัลย์ ศิลารัตน์. (2550). *การจัดการความรู้ชุมชน. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*.
- นิชานันท์ ต้นสุริยา. (2558). *การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- พลพักษ์ คนหาญ. (2558). รูปแบบการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 12(56), 149-164.
- รัชณี ดวงแก้ว. (2565). แนวทางการบริหารภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(3), 147-162.
<https://doi.org/10.14456/jra.2022.65>
- ศรีจันทร์รัตน์ กันทะวัง. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวการสอนเชิงประสบการณ์ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). *ศูนย์วิชาการและภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น*. กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- อรุณเฑียร คำพิภ. (2558). *การนำเสนอยุทธศาสตร์การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบรรพตพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.